

Рисунок 1 – Степень адаптации детей ЭГ

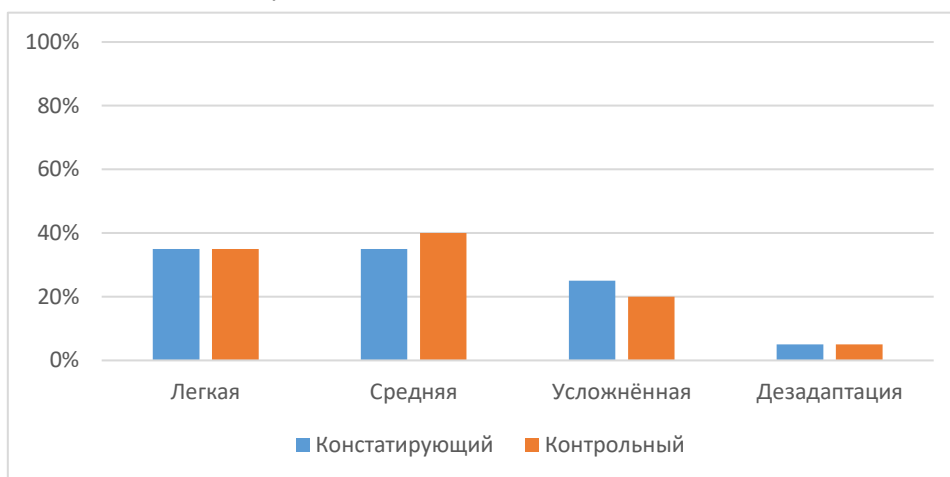

Рисунок 2 – Степень адаптации детей КГ

Заключение. Целенаправленная работа по развитию социального познания способствовала повышению уровня адаптации детей третьего года жизни к учреждению дошкольного образования.

Список цитированных источников:

1. Ватутина, Н.Д. Ребенок поступает в детский сад: пособие для воспитателей дет. сада / Н.Д. Ватутина, Л.И. Каплан. – М.: Просвещение, 1983. – 80 с.
2. Остроухова, А. Успешная адаптация: как ее «измерить»? / А. Остроухова // Обруч. – 2000. – № 3. – С. 16–18.

Ю.В. ЧАТЫРБОК

Республика Беларусь, Минск, БДПУ імя Максіма Танка

ПРЫКАЗКІ І ПРЫМАЎКІ ЯК СРОДАК ФАРМІРАВАННЯ ЛІНГВАКУЛЬТУРАЛАГІЧНАЙ КАМПЕТЭНЦЫІ МАЛОДШЫХ ШКОЛЬНІКАЎ

Увядзенне. Адным з вынікаў мадэрнізацыі пачатковай адукацыі ў наш час мэтай дадзенага артыкулу стала арыентацыя на фарміраванне ў вучняў пачатковых класаў не толькі моўнай і маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі, але і лінгвакультуралагічнай. У адпаведнасці з патрабаваннямі вучэбнай праграмы задачамі навучання беларускай мове ў I–IV класах у межах апошняй кампетэнцыі з’яўляецца асэнсаванне беларускай мовы як нацыянальнай культурнай каштоўнасці; фарміраванне асэнсаванага ўспрымання беларускай літаратурнай мовы як сродку замацавання культурных традыцый, маральных каштоўнасцей грамадства; засваенне правілаў маўленчага этыкету, фарміраванне ў навучэнцаў пачуцця прыгажосці, мілагучнасці, выразнасці, эстэтычнай вартасці беларускай мовы [1].

М.М. Шанскі падкрэсліваў, што мова як форма сацыяльнай памяці з'яўляецца адлюстраваннем нацыянальнай культуры народа, які размаўляе на ёй. Менавіта таму навучанне мове павінна быць непарыўна звязана з засваеннем культуры народа і ўключаць нацыянальна-культурны кампанент [2, с. 3–9].

Адным са сродкаў фарміравання лінгвакультуралагічнай кампетэнцыі традыцыйна лічаць прыказкі, паколькі гэтыя ўстоўлівыя моўныя адзінкі ўяўляюць сабой “вынік рэфлексіі, глыбіннай прапрацоўкі тым ці іншым соцыумам найбольш актуальных для яго паняццяў” і нярэдка ўключаюць у сябе інфармацыю пра базавыя кампаненты культуры [3, с. 78].

Прыказкам уласцівыя цэлы шэраг адметных характарыстык: яна ўяўляе сабой закончанае выказванне; па сутнасці гэта сінтаксічна і кампазіцыйна завершаны тэкст, які можа функцыянаваць самастойна; валодае прамой і вобразнай матывіроўкай; характарызуецца абагульненасцю, павучальнасцю; мае высокую ступень узнаўляльнасці ў маўленні.

Прыказка ўяўляе сабой моўны знак, які мае дваістую сутнасць: за празрыстасцю знешняй формы схаваны глыбокі сэнс. Таму праца з прыказкамі абавязкова павінна ўключаць тры аспекты: літаральнае прачытанне, тлумачэнне і аналіз функцыянавання ў маўленні (маўленчую інтэнцыю), бо без гэтага вучні не заўсёды змогуць зразумець, што мае на ўвазе той, хто гаворыць ці піша.

Пры аналізе падручнікаў па літаратурным чытанні для 2-4 класаў намі былі выяўлены больш за 100 прыказак. Частка з іх выкарыстоўваецца ў якасці назваў раздзелаў. Нярэдка аўтары падручнікаў прапаноўваюць выбраць сярод прыказак тыя, што адлюстроўваюць асноўную думку мастацкага тэксту. Да традыцыйных можна аднесці заданні на злучэнне частак прыказак, узнаўленне прыказак з асобных слоў, падбор прыказак і прымавак да малюнкаў, тлумачэнне сэнсу прыказкі з апорай на жыццёвую сітуацыю.

Аднак, на нашу думку, пералічаныя заданні не спрыяюць у поўнай меры фарміраванню лінгвакультуралагічнай кампетэнцыі малодшых школьнікаў і могуць быць дапоўнены такімі заданнямі, як: 1) суаднесці беларускую прыказку з прыказкамі іншых народаў: бел. *Якое дрэва, такія і адросткі* – рус. *Яблоко от яблоньки недалеко катится*; фр. *Плод никогда не падает далеко от дерева*; анг. *Дерево узнают по плодам*; 2) замяніць сказы-настаўленні прыказкамі, напрыклад: *Старанна вучыся – Хто без навукі, той як бязрукі*; 3) растлумачыць значэнне ўстарэлых слоў, напрыклад, слова *красна* ў прыказцы. На *чужой старане і вясна не красна*; 4) дапоўніць прыказку, напрыклад: *Кожны чалавек – свайго ічасця* ___ (*каваль, цясляр, сталяр*) і інш.

Заклучэнне. Такім чынам, рэалізацыя лінгвакультуралагічнага падыходу на ўроках літаратурнага чытання падчас працы з прыказкамі будзе спрыяць агульнаму развіццю асобы, паколькі садзейнічае самаідэнтыфікацыі малодшых школьнікаў як прадстаўнікоў таго ці іншага этнасу, удаканалвае ўменне ўступаць у раўнапраўны дыялог з прадстаўнікамі іншых культур, развівае здольнасць патрымліваць зносіны, спазнаваць новае, успрымаць культурныя каштоўнасці.

Спіс цытаваных крыніц:

1. Вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Беларуская мова» для IV класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі з беларускай і рускай мовамі навучання і выхавання // Нацыянальны адукацыйны партал. – Рэжым доступу: <https://adu.by/be/214-adukatsyjny-pratses-2019-2020-navuchalny-god/obshchee-srednee-obrazovanie-2/vuchebnyya-pradmety-i-iv-klassy.html>. – Дата доступу: 15.10.2021.
2. Шанский, Н.М. Школьный курс русского языка (Актуальные проблемы и возможные решения) / Н.М. Шанский // Русский язык в школе. – 1993. – № 2. – С. 3-9.
3. Колшанский, Г.В. Коммуникативная функция и структура языка / Г.В. Колшанский. – М.: Наука, 1984. – 175 с.

Я.В. ШАБЛАВНЕВА

Республика Беларусь, Могилев, МГУ имени А.А. Кулешова

ПРИМЕНЕНИЕ КОМБИНАТОРНЫХ ЗАДАЧ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ДИВЕРГЕНТНОГО МЫШЛЕНИЯ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Введение. Современному обществу необходимы инициативные творческие личности, умеющие легко адаптироваться к постоянно меняющимся условиям окружающей среды и способные искать разнообразные пути решения задач, выдвигаемых жизнью, т.е. люди, обладающие развитым дивергентным мышлением.